

■ Τοῦ ἀξίζει ἓνα Μνημεῖο

Ἑπόκληση στὸν Ἄγνωστο Ἐθελοντῆ*
**Ἁ Ἐθελοντῆς «ἔχει ἀφήσει μιὰ σφραγιδα
στὴν ζωὴ τοῦ καθενὸς μας»**

Ἐνα φθινοπωρινὸ ἀπόγευμα στὰ γυμνασιακὰ χρόνια πήγαμε μὲ τὴν τάξη μου στὸ **Μνημεῖο τοῦ Ἄγνωστου Στρατιώτη**. **Ἡ** καθηγήτρια, μιὰ ψαγμένη φιλόλογος, μᾶς ἔκανε νὰ δοῦμε πιὸ μακριὰ ἀπὸ τοὺς Εὐζώνους καὶ τὴν τουριστικὴ ματιά: ἐπικεντρώθηκε σ' αὐτὸν τὸν **Ἄγνωστο Στρατιώτη**, τὸν πατέρα, υἱό, συγγενῆ, φίλο, γείτονα, ποὺ **θέλοντας ἢ ὄχι ἔδωσε ἓνα μέρος ἢ ὅλη τὴν ζωὴ του γιὰ τὸ συλλογικὸ καλὸ**, δηλαδή γιὰ μένα τὸν μαθητὴ τῆς ἄγνωστης γυμνασιακῆς τότε τάξης...

* * *

Διάβαζα πρόσφατα ἓνα ἱστορικὸ κείμενο τῶν ἡμερῶν μᾶς: τὴν ἔκθεση μιᾶς ἐταιρείας ἐμβολίων πρὸς τὴν ἐπιτροπὴ ἔγκρισης στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες ποὺ ἐπρόκειτο νὰ συνεδριάσει στὶς 10 Δεκεμβρίου.

Τὸ ψυχρὸ, ἐπιστημονικὸ κείμενο ἔλεγε: **Στὴν** φάση 3 τῆς κλινικῆς μελέτης συμμετεῖχαν 43.500 ἔθελοντῆς (ἴσος ἀριθμὸς ἀπὸ γυναῖκες καὶ ἄνδρες) ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ, Ἀργεντινὴ, Βραζιλία, Γερμανία, Νότια Ἀφρικὴ καὶ Τουρκία. **Οἱ** ἡλικίες ἦταν ἀπὸ 16 ἐτῶν καὶ πάνω (21% ἦταν μεγαλύτεροι ἀπὸ 65 χρόνων). **Ἐνα** ποσοστὸ ἀπὸ αὐτὲς/οὺς ἦταν Ἀφροαμερικανοὶ (10%) καὶ Ἀσιᾶτες (4%).

Πολλοὶ εἶχαν παχυσαρκία (35%) καὶ ὑποκείμενες νόσους, ὅπως διαβήτη (8%), ἢ πνευμονικὴ νόσο (8%). **Στοὺς** μισοὺς χορηγήθηκε τὸ ἐμβόλιο BNT162b2 καὶ στοὺς ἄλλους μισοὺς τὸ εἰκονικὸ σκεῦασμα (νεράκι δηλαδή).

* * *

Γιὰ ἀκόμη μία φορά, ὅπως καὶ τόσες ἄλλες στὰ 40+ χρόνια τῆς ἐπιστημονικῆς μου διαδρομῆς, ἢ

εικόνα του Άγνωστου Στρατιώτη ήρθε και κόλλησε με την εικόνα του Άγνωστου Έθελοντή στο πείραμα του εμβολίου.

Όπως και ο Άγνωστος Στρατιώτης έτσι και ο Άγνωστος Έθελοντής έβαλε σε ρίσκο την προσωπική του υγεία για το γενικότερο καλό, για μένα τον σχεδόν εβδομηντάχρονο μαθητή του Ίπποκράτη, όπως και για σένα αγαπητή/έ αναγνώστρια/στη.

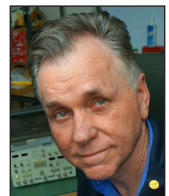
Αυτός ο Άγνωστος Έθελοντής, από διάφορες περιοχές του πλανήτη, δέχθηκε έπειτα από ενημέρωση και ανάλυση του πιθανού κινδύνου να συμμετάσχει στο πείραμα. Και το κάθε πείραμα, επειδή πρόκειται για την μετάβαση από την άγνοια στην γνώση, έχει άβεβαιη έκβαση.

Βέβαια η φάση 3 μιās κλινικής μελέτης που αφορά έναν μεγάλο αριθμό έθελοντών, εκατοντάδες ή δεκάδες χιλιάδες, ανάλογα με την συχνότητα του προβλήματος, είναι πιό ασφαλής από την φάση 2 (αν δουλεύει το σκεύασμα σε μικρό αριθμό ατόμων) και την φάση 1 (αν το σκεύασμα είναι ασφαλές και σε ποιά δόση) που απευθύνεται σε λίγους πρωτοπόρους έθελοντές, αναμφίβολα τους πιό εκτεθειμένους στο υπολογισμένο ρίσκο του άγνωστου.

Μιλᾶμε λοιπόν για 43.500 Άγνωστους Έθελοντές στο έμβολιο BNT162b2, 30.000 στο έμβολιο mRNA-1273, 23.700 στο έμβολιο AZD1222 και σίγουρα χιλιάδες άλλους στα έμβολια που πρόκειται να ακολουθήσουν τους επόμενους μήνες. Και μην ξεχνᾶμε τις εκατοντάδες χιλιάδες άλλων Άγνωστων Έθελοντών που συμμετέχουν σε μελέτες νέων φαρμάκων, ιατρικών συσκευών, γονιδιακής θεραπείας, γονιδιοματικής διάγνωσης, θεραπείες του καρκίνου, τής νόσου Άλσχαϊμερ, τής σκλήρυνσης κατά πλάκα, τις ψυχιατρικές αρρώστιες...

Ο Άγνωστος λοιπόν Έθελοντής από την Τουρκία ή την Γερμανία, την Βραζιλία, την Νότια Άφρική, την Άμερική, την Ίνδια ή το Πακιστάν, που ίσως μπορεί να αναπτύξει μιὰ σοβαρή αντίδραση και επιπλοκή στην πειραματική θεραπεία ή ακόμα και να πεθάνει, έχει επιπτώσεις σ' έμένα, σ' έσένα και σε όλες τις κοινωνίες των ανθρώπων.

Η έθελόντρια αυτή που αγνοούμε την κοσμοθεωρία της, τα πιστεύω, τις ανάγκες, τις αγάπες, την τσέπη, την μόρφωση, τα έλαττώματα, την ζωή της κοντολογίς, έχει αφήσει μιὰ σφραγίδα στη ζωή του καθενός μας. Βέβαια η γνώση τής επιστήμης είναι πίσω από κάθε νέα ανακάλυψη. Όμως το κάθε χάπι όποιουδήποτε φαρμάκου, ή κάθε δόση εμβολίου, ό κάθε καθετήρας, ό κάθε καρδιακός βηματοδότης, ή κάθε έγχειρηση, έχουν και την συνεισφορά των Άγνωστων Έθελοντών.

Barry Marshall.

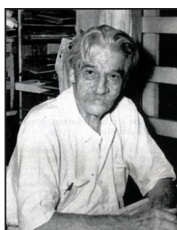
* * *

Rosalyn
Yalow.
(1921-2011)

William
Ramsay.
(1852-1916)

Albert
Schweitzer.
(1875-1965)

Ernest
Lawrence.
(1901-1958)

Max
Theiler.
(1899-1972)

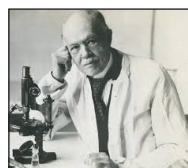
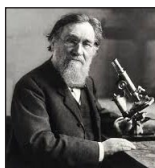
Στὰ ἑκατοντάδες χρόνια τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἰατρικῆς, πολλοὶ **ἐθελοντὲς** πέθαναν ἀπὸ ἐπιπλοκὲς τῆς πειραματικῆς θεραπείας ἢ ἐπέμβασης.

Πολλὲς φορὲς στὴν Ἱστορία οἱ **ἐθελοντὲς** ἦταν ἐπώνυμοι ἢ σὲ ἄλλες περιπτώσεις ἦταν οἱ ἴδιοι οἱ ἐρευνητὲς ποὺ μελετοῦσαν μιὰ συγκεκριμένη ἀρρώστια.

Μερικὰ παραδείγματα ἀπὸ ἐρευνητὲς ποὺ ἔκαναν αὐτοπειράματα καὶ ποὺ οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ αὐτοὺς πῆραν βραβεῖα Νομπέλ: **Barry Marshall**, τὸ 2005 ἤπιε καλλιέργεια ἀπὸ ἐλικοβακτηρίδιο ποὺ προκαλεῖ πεπτικὸ ἔλκος· **Rosalyn Yalow**, τὸ 1977 χρησιμοποιοῦσε τὸ αἷμα τῆς γιὰ νὰ μελετήσῃ τὴν ὁρμόνη ACTH· **Werner Forssman**, τὸ 1956 ἔκανε καρδιακὸ καθετηριασμὸ στὸν ἑαυτὸ του γιὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἦταν ἀκίνδυνος· **Max Theiler**, τὸ 1951, καὶ **Albert Schweitzer**, τὸ 1952, δοκίμασαν τὸ πειραματικὸ ἐμβόλιο τοῦ κίτρινου πυρετοῦ· **Ernest Lawrence**, τὸ 1939 ἤπιε ραδιενεργὸ νάτριο γιὰ νὰ ἐρευνησῃ τὴν κυκλοφορία τοῦ νατρίου στὸν ὄργανισμό· **Gerhard Domagk**, τὸ 1939 ἔκανε ἐνέσεις ἀποστειρωμένων κακοήθων ὄγκων γιὰ νὰ δεῖ ἐὰν ὁ καρκίνος εἶναι μολυσματικός· **Karl Landsteiner**, τὸ 1930 μελετοῦσε τὶς ομάδες αἵματος ποὺ εἶχε ἀνακαλύψει, στὸν ἑαυτό του· **Charles Nicolle**, τὸ 1928 αὐτομολύνθηκε μὲ τυφὸ γιὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν μολυσματικότητά του· **Elie Mechnikoff**, τὸ 1908 ἔκανε ἐνέσεις μπορέλιας στὸν ἑαυτό του γιὰ νὰ βρεῖ τὴν αἰτιολογία τοῦ ὑποτροπιάζοντος πυρετοῦ· **William Ramsay**, τὸ 1904 δοκίμαζε διάφορα ἀέρια γιὰ νὰ ἀνακαλύψει ἀναισθητικά.

Οἱ ἀποφάσεις τῆς Νυρεμβέργης τοῦ 1947 γιὰ τὴν ἰατρικὴ ἔρευνα ἐπιτρέπουν τὸν αὐτοπειραματισμὸ ἔστω καὶ ἂν ὑπάρχει μεγάλη πιθανότητα θανάτου ἀπὸ τὸ πείραμα. **Ἡ** ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Ἑλσίνκι τὸ 1964 δὲν πῆρε θέση στὸ πρόβλημα τοῦ αὐτοπειραματισμοῦ.

Ἔτσι, καὶ γιὰ τὴν διασκέδασή σας, εἶναι ἐνδιαφέρον πὼς στὶς ἀρχὲς τοῦ 2020 μιὰ ομάδα ἐπιστημόνων ποὺ αὐτοονομάστηκε *Συνεργασία γιὰ τὴν Γρήγορῃ Ἀνάπτυξη Ἐμβολίων (RaDVac)* ἄρχισε νὰ παράγει χωρὶς ἄδεια καὶ νὰ αὐτοδοκιμάζῃ ρινικὰ σπρέϊ ἐμβολίων γιὰ

Elie
Mechnikoff.
(1845-1916)

Karl
Landsteiner.
(1868-1943)

Werner
Forssmann.
(1904-1979)

Gerhard
Domagk.
(1895-1964)

Charles
Nicolle.
(1866-1936)

τὸν κορωνοϊό! **Δ**ὲν ἔχω τελευταῖα νέα ἀπὸ αὐτὴ τὴν παράξενη προσπάθεια, στὴν ὁποία μάλιστα συμμετέχουν καὶ δύο πολὺ γνωστοὶ καθηγητὲς ἀπὸ τὸ Χάρβαρντ...

Ἡ διαδικασία τῆς «στρατολόγησης» τῶν **ἐθελοντῶν** εἶναι τώρα πιά καλὰ ὀριοθετημένη καὶ διέπεται ἀπὸ ἀποφάσεις τοῦ Παγκόσμιου Ὄργανισμοῦ Ὑγείας. **Σ**τὸ ἀπώτερο παρελθὸν βέβαια, ὑπῆρξαν ἀρκετὰ παραδείγματα μὲ ἐπιλήψιμους τρόπους «στρατολόγησης», ἀπὸ τὸν στρατό, τὶς φυλακὲς ἢ ἀπὸ ὁμάδες πληθυσμῶν ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῶν νομοταγῶν κοινωνιῶν. **Ὅ**λα αὐτὰ εἶναι ὅμως παλιὲς ἱστορίες γιὰ διδασχὴ καὶ ἀποφυγὴ. **Οἱ ἐθελοντὲς** τώρα εἶναι ἐλεύθερα πρόσωπα ποὺ οἰκειοθελῶς συμμετέχουν καὶ δὲν ἀνήκουν σὲ εὐπαθεῖς κοινωνικὲς ὁμάδες (μετανάστες ἐπὶ παραδείγματι) ποὺ μποροῦν νὰ ἐξαναγκαστοῦν γιὰ συμμετοχὴ.

Τὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ὑγείας τῆς Ἀμερικῆς ἔχει δημοσιεύσει τὸ γιὰ τὴν χρειάζονται οἱ **Ἄγνωστο Ἐθελοντὲς** σχετικὰ μὲ τὰ ἐμβόλια.

Ἡ περίληψη τοῦ κειμένου αὐτοῦ ἔχει ὡς ἐξῆς: **i.** βοήθεια στοὺς ἐρευνητὲς νὰ ἀναπτύξουν ἐμβόλια, **ii.** συμβολὴ στὴν πρόοδο τῆς ἱατρικῆς, **iii.** παροχὴ στοὺς ἐρευνητὲς σημαντικῶν ἐπιστημονικῶν πληροφοριῶν σὲ ἀσφαλὲς καὶ ἐμπιστευτικὸ πλαίσιο συνεργασίας.

Οἱ πιὸ πολλοὶ **ἐθελοντὲς** πληρώνονται γιὰ τὸν χρόνο ποὺ διαθέτουν γιὰ τὴν κλινικὴ μελέτη, ὅπως ἄλλωστε πληρώνονται καὶ οἱ στρατιῶτες καὶ ὄλοι ὅσοι συμβάλλουν στὴ δημόσια λειτουργία.

* * *

Ὅταν ἡ βελόνα τοῦ ἐμβολίου τρυπήσει τὸν δελτοειδῆ μῦ τοῦ μπράτσου μας, ὁ **Ἄγνωστος Ἐθελοντῆς** εἶναι καὶ αὐτὸς δίπλα μας σὰν ἓνας συνδετικὸς κρίκος μὲ τὸν συνάνθρωπό μας ποὺ θὰ ἐμβολιαστεῖ μετὰ ἀπὸ ἐμᾶς. **Καὶ** ὅταν περάσετε μὲ τὰ ἐγγονάκια σας ἓνα ἡλιόλουστο κυριακάτικο ἀπομεσήμερο ἀπὸ τὸν **Ἄγνωστο Στρατιώτη** στὴν Ἀθήνα, βγάλτε τὸ καπέλο σας καὶ κάντε μιὰ μικρὴ ὑπόκλιση στὸν **Ἄγνωστο Ἐθελοντῆ**. □

(*) Ἐφημερ. «Καθημερινή», 20.12.2020. Τοῦ Στυλιανοῦ Ἀντωνάρακη, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ Γενετικῆς Ἱατρικῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Γενεύης, μέλος τῆς Ἑλβετικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν, πρώην Προέδρου τοῦ *Διεθνoῦς Ὄργανισμοῦ Ἀνθρωπίνου Γονιδιώματος (HUGO)*. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.